

طرح‌های اولیه با رنگ سیاه روی پارچه نقش می‌شوند

شست‌وشو در آب سرد، آخرین مرحله از تثبیت نقش‌هاست

حاج مرتضی در خصوص تولید پارچه قلمکار را در آرشپو خود دارد که یکی یکی به من نشان می‌دهد و داستان‌شان را هم تعریف می‌کند؛ از علاقه شدید مردم اروپا به این پارچه‌ها تا حضورش در کنار تیم المپیک ایران در المپیک پکن و استقبال مردمی که از کشورهای مختلف به تماشای المپیک آمده بودند از پارچه‌های قلمکار ایرانی.

مسابقه در هند و غلبه بر استاد بزرگ پارچه قلمکار هند از افتخارات حاج مرتضی جعفری است، می‌گوید بدون امکانات معمول با حداقل امکانات ممکن و تجهیزات دست ساز طرح خود را کامل کردم و هنرمندان هندی متعجب از هنر ایرانی بودند، با احساس افتخاری توأم با غرور می‌گفت در نمایشگاهی در هند ۱۳ نفر از کشورهای مختلف بودند که پارچه قلمکار می‌فروختند، من تنها ایرانی نمایشگاه بودم و قبل از همه در مدت سه روز همه اجناس من به فروش رفت، علت این است که محصولات ایرانی از همه نظر شامل طرح و رنگ و پارچه و هنر هنرمندان برتر از دیگر کشورهاست.

حاج مرتضی تأکید دارد توجه به همه صنایع دستی می‌تواند رونق اقتصادی خوبی در کشور ایجاد کند و ضمن زنده نگه داشتن میراث گذشتگان ما که در میان هنرها نهفته است، مشکلات اقتصادی و معیشتی را هم برطرف کند.

● کنارزاینده رود بودیم

کمی آن طرف‌تر آقا رمضان شیروانی از کهنه کارهای پارچه قلمکار که حدود ۶۵ سال سن دارد و از کودکی به این کار مشغول شده بود، بالای دیگ رنگرزی ایستاده، همان جایی که پودر پوست انار و رناس برای تثبیت رنگ‌ها و از بین رفتن رنگ زمینه زرد و قرمز به پارچه‌هایی که شست‌وشو و بخار دیده بودند، اضافه می‌شود.

خاطرات آقای شیروانی از این شغل جالب بود، از زمانی می‌گوید که در کنار زاینده رود دیگ‌های رنگرزی برپا بوده و همان‌جا درون آب رودخانه پارچه‌ها شست‌وشو داده می‌شده و وارد دیگ رنگرزی می‌شده‌اند.

می‌گوید این دیگ‌ها را از «بیشه حبیب» که همان پل فلزی امروز است تا انتهای «بیشه ناژوان» می‌توانستی ببینی و همه ما آنجا مشغول به کار بودیم، تا اینکه زاینده رود خشک شد و این گونه شد که محله دلیگان شهر خورزوق که زمانی روستای دلیگان بوده است تبدیل می‌شود به پایتخت پارچه قلمکار در کشور.

**جنس پارچه قلمکار
۱۰۰ درصد پنبه است
تا دوام و ماندگاری
رنگ بر روی آن و
کیفیت رنگ و دوام
پارچه قطعی باشد
قالب‌ها از چوب گلابی
هستند؛ چرا که هم
بسیار مقاوم است هم
انعطاف‌پذیر**

پودر پوست انار اضافه خواهد شد و پس از مدتی جوشیدن در این ترکیب از آب خارج شده روی خرک قرار می‌گیرند سپس دوباره وارد پاتیل رنگرزی شده و جوهر رناس به آن اضافه خواهد شد، این کارها برای تثبیت رنگ قرمز و زرد و کرمی شدن زمینه پارچه که در مراحل قبل قرمز یا زرد شده است، انجام می‌شود.

سپس دوباره پارچه‌های رنگرزی شده به روی خرک قرار می‌گیرند و بعد از اینکه از آب خالی می‌شوند در آفتاب پهن خواهند شد تا خشک شده و بعد از اینکه مهر کارگاه که شناسنامه محصول و پل ارتباطی با مشتریان نیز محسوب می‌شود، پشت پارچه نقش بسته و آماده عرضه به بازار فروش بشوند، عمده بازار فروش این کارگاه کشورهای خارجی از قلب اروپا تا ژاپن است، کارگاه‌های تولیدی دیگر هم بیشتر صادرات به خارج از کشور دارند.

یک پارچه قلمکار با ابعاد یک متر در یک متر با قیمتی در حدود ۷۰ تا ۸۰ هزار تومان به فروش می‌رسد، این پارچه ماندگاری بسیار بیشتری از پلاستیک دارد، در مقابل شست‌وشو کاملاً مقاوم است و استفاده از آن از نظر پزشکی هم مشکلی ندارد، برخلاف سفره‌ها یا کیسه‌های پلاستیکی که قراردادن مواد خوراکی به ویژه زمانی که گرم باشند درون آن‌ها می‌تواند آسیب‌زا باشد.

● درد دل‌ها و خاطرات آقای جعفری

حاج مرتضی جعفری که به گفته خودش ۸۰ درصد اروپا را گشته و در مراسمات بین‌المللی مختلفی حضور داشته، می‌گوید بارها از مسئولان خواسته‌ام در سفارتخانه‌ها و پترین صنایع دستی ایرانی ایجاد شود، اما توجهی نشده است. نبود فضای مناسب برای تبلیغات به ویژه در حوزه بین‌المللی از مشکلات مهم فعالان عرصه صنایع دستی است و پارچه قلمکار از همه کمتر دیده شده است.

در گوشه گوشه کارگاه پارچه قلمکار آقای جعفری تصاویری از حضور مسئولان استانی و کشوری وجود دارد، از شهرداران تا استانداران و وزرای میراث فرهنگی و معاونان رئیس‌جمهور، ظاهراً همه آمده‌اند و عکس یادگاری گرفته و رفته‌اند و کسی برنامه و تلاشی برای معرفی بین‌المللی پارچه قلمکار نداشته است.

درد دل‌ها و خاطرات آقای جعفری تمامی ندارد.

نزدیک به ۲۰۰ لوح سپاس و گواهی استاندارد و گواهی نامه داخلی و خارجی و گزارش‌های چاپ شده در روزنامه‌های خارجی نظیر گاردین با عکس